

LÄROPLANEN FÖR DEN UNDERVISNING SOM FÖRBEREDER FÖR DEN
GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN, för svensk förskoleverksamhet och
grundläggande utbildning i Helsingfors

Innehåll

1. Utgångspunkterna för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen	1
2. Den förberedande undervisningens mål och centrala innehåll	2
2.1 Allmänna mål och samarbete med förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen	2
2.2 Mångsidig kompetens som mål	2
2.3 Mål och centralt innehåll för språkundervisningen	3
2.3.1. Svenska som andraspråk och litteratur	3
2.3.2. Elevens modersmål	3
2.3.3. Övriga språk	3
2.4 Mål och centralt innehåll för undervisningen i övriga läroämnen	3
3. Verksamhetskulturen	4
3.1 Lärmiljöer och arbetssätt	4
3.2 Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden	5
4. Uppgörandet av ett individuellt studieprogram för eleven	5
5. Elevens välbefinnande samt stöd för lärande och skolgång	6
5.1 Differentiering av undervisningen och stöd för lärandet	6
5.2 Samarbetet mellan hem och skola	7
5.3 Elevvård	8
5.4 Elevhandledning	9
5.5 Plan för användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och förfaringssätt	10
6. Elevbedömning	11
7. Intyg	11
8. Avläggande av studier som hör till den grundläggande utbildningens lärokurs under den förberedande undervisningen	12

1. Utgångspunkterna för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen

Lagen om grundläggande utbildning föreskriver förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande utbildningen¹. Den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen är avsedd för invandrabarn som är i läropliktsåldern och som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för studier i åldersenlig grupp inom den grundläggande utbildningen. Denna förberedande undervisning har som mål att ge eleven tillräckliga kunskaper i svenska och övriga färdigheter som behövs för att inleda studier i åldersenlig grupp i förskola eller den grundläggande utbildningen samt att främja elevens harmoniska utveckling och integrering i det finländska samhället. Målet är också att stödja och främja elevens kunskaper i sitt eget modersmål och kännedom om sin egen kultur. Målen för undervisningen bestäms närmare i elevens individuella studieprogram inom ramen för den förberedande undervisningen². Målen ställs upp utgående från elevens kunskaper i svenska och elevens tidigare skolgång. Denna läroplan gäller för svensk förskoleverksamhet och grundläggande utbildning i Helsingfors.

I Helsingfors ordnas den förberedande undervisningen främst på ett inkluderande sätt. Vid inkluderande utbildning som förbereder för den grundläggande utbildningen placeras en elev som nyligen flyttat till Finland i första hand i en grupp för allmän undervisning i förskolan eller en närskola inom det egna elevupptagningsområdet. Det stöd som eleven får för lärandet och undervisningen i svenska ordnas flexibelt i samband med skolarbetet i gruppen för allmän undervisning. I fråga om en elev som får inkluderande undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen tillämpas de principer och mål som finns angivna i läroplanen för förberedande undervisning.

Om den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen inte ordnas så att den är inkluderande, så ordnas undervisning i en skola med gruppundervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Eleven anvisas en grupp för allmän undervisning och därtill får eleven undervisning i svenska och annat stöd som hen behöver i en grupp för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. I skolan finns det en lärare för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen som tillsammans med lärarna för den grundläggande utbildningen handleder eleven i enlighet med hens individuella studieprogram.

Syftet är att främja integreringen i det finländska samhället, utveckla elevernas studiefärdigheter och kunskaper i svenska samt mångsidig kompetens och förmåga att tillägna sig innehållet i de olika läroämnena. I elevens studieprogram fastställer man vilka målen är för de olika läroämnena som undervisas i grupper för allmän undervisning.

Undervisningsgrupperna bildas utifrån elevernas ålder och förutsättningar så att gruppindelningen främjar elevernas sunda växande och utveckling och säkerställer uppnåendet av målen enligt läroplanen och de mål som uppställs i elevernas individuella studieprogram.

Undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen ges elever i åldern 6–10 under minst 900 timmar och äldre elever under minst 1 000 timmar. Den som deltar i undervisningen har rätt att flytta över till den grundläggande utbildningen eller förskoleundervisning redan innan ovan nämnda timantal har uppnåtts, om hen klarar av att följa den grundläggande utbildningen eller förskoleundervisningen³. Den som deltar i undervisningen har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att under arbetsdagarna få undervisning enligt läroplanen, elevhandledning och tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår⁴.

¹ Lag om grundläggande utbildning (628/1998)

² Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012) 5 §

³ Förordning om grundläggande utbildning (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 30 § (642/2010)

2. Den förberedande undervisningens mål och centrala innehåll

2.1 Allmänna mål och samarbete med förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

Den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen har som mål att främja elevens kunskaper i svenska, hans harmoniska utveckling och integrering i det finländska samhället samt att ge nödvändiga förutsättningar för att flytta över till den grundläggande utbildningen. I den förberedande undervisningen utvecklas elevens mångsidiga kompetens och eleven ges undervisning i läroämnena i den grundläggande utbildningen och i mån av möjlighet i elevens eget modersmål på det sätt som anges närmare i elevens studieprogram.

Då man definierar mål, väljer innehåll och planerar undervisningsarrangemang ska man beakta elevernas varierande ålder, studiefärdigheter och inlärningsbakgrund. Undervisningen ska differentieras enligt elevernas ålders- och utvecklingsstadium. Elevernas språkliga färdigheter och kulturella bakgrund ska beaktas och varje elevs språkliga och kulturella identitet ska stödjas på ett mångsidigt sätt. Då eleven i undervisningen får stöd på sitt eget modersmål främjas tillägnet av innehållet i de olika läroämnena. Den förberedande undervisningen ska främja jämlikhet och jämställdhet mellan könen.

Det är viktigt att samarbeta med elevens lärare och elevvårdspersonalen då eleven får undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Samarbetet underlättar elevens integrering i gruppen för allmän undervisning och utarbetandet av det individuella studieprogrammet. Samarbetsformerna beskrivs i skolans verksamhetsplan.

Om en elev har svaga läs- och/eller skrivefärdigheter, ska målen i elevens individuella studieprogram ställas upp så att undervisningen i läsning och skrivning är lämplig för elevens kunskaps- och åldersnivå. Undervisning i elevens eget modersmål främjar också elevens läs- och skrivefärdigheter.

Tillräckligt med tid ska reserveras för att eleven ska tillägna sig och befästa sina läs- och skrivefärdigheter. Om elevens färdigheter efter att hen har fått undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen inte är tillräckliga för studier inom den grundläggande utbildningen, är det viktigt att i elevens studieprogram fästa särskild vikt vid att eleven får tillräckligt stöd i rätt tid vid övergången till den grundläggande utbildningen. Vid behov kan eleven övergå till att studera enligt ett årskurslöst studieprogram eller på annat sätt med de stödåtgärder som bäst passar eleven. En icke läs- och skrivkundig elev som flyttar över till den grundläggande utbildningen ska få tillräckligt stöd.

2.2 Mångsidig kompetens som mål

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Elevernas värderingar, attityder och vilja att agera påverkar elevernas sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider och förenar olika vetenskapsområden.

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen lägger grunden för utvecklingen av kompetens. Varje läroämne bygger upp kompetensen genom att tillämpa innehållet och metoderna inom den egna vetenskapsgrenen. Hur kompetensen utvecklas beror på både de innehållsområden man behandlar och i synnerhet på hur man arbetar och hur kommunikationen

mellan eleven och omgivningen fungerar.

Kompetensområdena har flera beröringspunkter med varandra. De gemensamma målen för dem står i samklang med den grundläggande utbildningens uppdrag att med beaktande av elevernas ålder stödja deras utveckling som människor samt främja de kompetenser som förutsätts för delaktighet i ett demokratiskt samhälle och en hållbar livsstil. Särskilt viktigt är att eleverna uppmuntras att lära känna sig själva och sin personlighet, sina styrkor och utvecklingsmöjligheter och att värdesätta sig själva.

När en elev som studerar enligt läroplanen för den förberedande undervisningen deltar i olika former av arbete som syftar till att ge mångsidig kompetens följs läroplanen för Helsingfors stads grundskolor.

2.3 Mål och centralt innehåll för språkundervisningen

2.3.1. Svenska som andraspråk och litteratur

I den förberedande undervisningen är huvudvikten lagd på studier i svenska som andraspråk och litteratur, där målet är elementär språkfärdighet stadd i utveckling i enlighet med nivåskalan för språkkunskaper som bygger på den allmäneuropeiska referensramen utarbetad av Europarådet. Undervisningen följer i tillämpliga delar Helsingfors läroplan för svenska som andraspråk och litteratur som används i de svenska grundskolorna i Helsingfors. Studierna i svenska som andraspråk och litteratur utgör grunden för alla övriga studier. I den förberedande undervisningen är syftet med undervisningen i svenska som andraspråk och litteratur att ge eleverna tillräckliga färdigheter för att flytta över till den grundläggande utbildningen. Elevens skol- och studiebakgrund och eventuella tidigare kunskaper i svenska ska beaktas i undervisningen. I elevens individuella studieprogram definieras målen och innehållet för undervisningen i svenska utifrån elevens kunskaps- och åldersnivå.

2.3.2. Elevens modersmål

Syftet med undervisningen i elevens eget modersmål är att stödja och främja elevens kunskaper i sitt modersmål, kunskapen om den egna kulturella bakgrunden och utvecklingen av den kulturella identiteten. Goda kunskaper i modersmålet skapar också förutsättningar för att lära sig svenska och för annat lärande som sker på detta språk. För eleverna ordnas undervisning i den mån det är möjligt. Dessutom stöds och bevaras elevens kunskaper i modersmålet även på olika sätt i samarbete med familjen. I elevens individuella studieprogram beskrivs elevens deltagande i undervisning i sitt eget modersmål och dessutom anges vilket annat stöd hen ska få.

2.3.3. Övriga språk

I läroplanen för den grundläggande utbildningen i Helsingfors ingår mål för undervisningen i främmande språk. I den förberedande undervisningen följs dessa läroplansgrunder i tillämpliga delar. Elevens studier i främmande språk ordnas enligt kommunens/skolans språkprogram så att elevens modersmål beaktas i planeringen av elevens språkstudier. De språkliga färdigheterna avgör i vilken mån studier i främmande språk kan ingå i elevens eget studieprogram under den förberedande undervisningen.

2.4 Mål och centralt innehåll för undervisningen i övriga läroämnen

Utgångspunkten för undervisningen i övriga läroämnen är elevens tidigare kunnande. Under den förberedande undervisningen följer målen och innehållet för de övriga läroämnena i tillämpliga delar målen och innehållet i Helsingfors läroplan för den grundläggande utbildningen.

Vid planeringen av innehållet ska centrala begrepp, arbetssätt och redskap för varje läroämne beaktas. I undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen ska läroämnena

väljas så att eleven efter den förberedande undervisningen kan studera i den grupp i den grundläggande utbildningen som anvisas eleven.

Utgångspunkt för planeringen av studierna är beskrivningen av undervisningens uppdrag och övergångarna i de aktuella årskurserna i den grundläggande utbildningen och de läroämnen som studeras enligt årskurs⁵.

Målet för den förberedande undervisningen för elever som invandrat till Finland i slutskedet av läropliktsåldern är att studierna inom den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildning möjliggör slutförande av den grundläggande utbildningen inom ramen för sådan grundläggande utbildning som är avsedd för vuxna eller övergång till studier på andra stadiet.

Undervisning och stöd på det egna modersmålet främjar elevens studier och integrering. Den tilläggs kunskap som man får om elevens kunskapsnivå med hjälp av undervisningen och stödet på det egna språket är till hjälp då man ställer upp mål för de övriga läroämnena. På så sätt kan eleven gå framåt i ämnesstudierna även om kunskaperna i svenska utvecklas långsammare än de övriga färdigheterna. Undervisning och stöd på det egna språket ges utifrån elevens behov i den mån det är möjligt.

3. Verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen ska bygga på principen om en lärande organisation. Den ska stödja samtliga medlemmars välbefinnande och lärande. Verksamhetskulturen ska kontinuerligt utvecklas som en del av hela skolans verksamhetskultur.

Med lärmiljöer avses alla de lokaler, platser, grupper och aktiviteter, där studierna och lärandet sker. Lärmiljöer innefattar också redskap, tjänster och material som används i undervisningen. I skolarbetet utnyttjar man systematiskt olika lärmiljöer och strävar efter att regelbundet arbeta utanför klassrummet. Valfungerande lärmiljöer främjar kommunikation, delaktighet och kollaborativt kunskapsbyggande. I en valfungerande lärmiljö ser eleven sig själv som en lärande individ och är delaktig i att utveckla den. Som lärmiljöer betraktas alla lokaler och platser där eleven lever, rör sig och är verksam. Skolans närmiljö och Helsingfors stad är en lärmiljö med många möjligheter.

3.1 Lärmiljöer och arbetssätt

I den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen ska man utnyttja lärmiljöer som ger möjlighet till upplevelser och aktiviteter samt använda mångsidiga pedagogiska metoder och arbetssätt. Mångsidiga lärmiljöer erbjuder eleverna meningsfulla och varierande möjligheter att använda språket i olika kommunikationssituationer. Olika situationer utvecklar elevens förmåga att fungera både som enskild individ och som medlem i gruppen och ger färdigheter för livslångt lärande. Olika lärmiljöer ger också eleven möjlighet att lära känna den finländska kulturen och främjar integreringen i närsamhället och i vidare bemärkelse i det finländska samhället.

Den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen är en del av den grundläggande utbildningen och verksamhetskulturen i skolan, men påverkar också utvecklandet av skolans övriga verksamhetskultur och förfaringssätt. Under den förberedande undervisningen tar eleverna till sig arbetssätten i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleverna småningom också själva kan ställa upp egna mål för sitt lärande och utvecklar sin förmåga att lära sig. Därför är det viktigt att arbetssätten är mångsidiga, stimulerande och differentierade.

Det är viktigt att kunna läsa, förstå, tolka och producera olika texter. Språkmedvetna arbetssätt förutsätter samarbete mellan lärarna och delad förståelse om språkets betydelse för lärandet.

5 Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014, kapitel 13, 14 och 15.

3.2 Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden

I Helsingfors syftar man med helhetsskapande undervisning på övergripande studier som genomgående integrerar olika kunskaper och färdigheter. Inom den helhetsskapande undervisningen studeras olika autentiska fenomen eller teman över läroämnesgränserna. Varje elev ska studera minst två långvariga, ämnesöverskridande och mångvetenskapliga lärområden under ett läsår. De mångvetenskapliga lärområdena berör alla läroämnena och genomförs i samarbete mellan lärare i olika läroämnena, övrig personal samt olika samarbetsaktörer. Eleverna ska delta i planeringen av de mångvetenskapliga lärområdena, valen av arbetssätt och utvärderingen.

Den helhetsskapande undervisningen ska främja mångsidig kompetens som behövs i framtiden samt de kärnkompetenser som behövs i samhället och i yrkeslivet. Innehållet och målen för de mångvetenskapliga lärområdena ska bygga på målen för mångsidig kompetens och innehållet i läroämnena. Arbetsgreppet är undersökande och i mån av möjlighet används sakkunniga inom olika områden samt metoder och källor från olika vetenskapsgrenar.

Läraren handleder eleverna i att använda olika tänkesätt och strategier för sitt lärande. Det är viktigt att eleverna klart ser de mål som finns uppställda då de börjar studera ett mångvetenskapligt lärområde. Eleverna ska lära sig att sätta sådana mål för sina egna studier som ger dem ett ägandeförhållande till den egna lärprocessen. Eleverna ska lära sig olika sätt att tänka på, att agera och att se på världen samt att finna samband och betydelser i de fenomen och teman som undersöks. Eleverna får således en djupare förståelse för det lärområde som studeras. Användningen av informations- och kommunikationsteknik skapar möjligheter att använda olika pedagogiska lösningar för gemensamt lärande.

Helhetsskapande undervisning är en kollaborativ process, där man gemensamt bygger upp en förståelse för det fenomen som studeras samt de centrala begrepp och färdigheter som eftersträvas. Lärprocessen omfattar planering, olika former av inlärningsuppgifter, utvärdering och handledning. I studierna används olika flexibla undervisningsarrangemang med hjälp av vilka man gör det möjligt för elever i olika åldrar kan arbeta tillsammans. Varje enskild elev kan gå framåt utgående från sina egna förutsättningar, får meningsfulla uppgifter i den gemensamma lärprocessen, känner att den egna insatsen är betydelsefull och förbinder sig att medverka i en målinriktad lärprocess. I utvärderingen ligger tyngdpunkten på lärprocessen. Eleven styrs till att identifiera sitt eget lärande och att utvärdera sina framsteg.

Lärarens uppgift är att skapa förutsättningar för lärande och metodiskt styra elevens lärprocess samt att säkerställa att eleven förstår de centrala begrepp och de begreppshierarkier som är förknippade med det fenomen som studeras.

4. Uppgörandet av ett individuellt studieprogram för eleven

Eftersom språkkunskaperna och de övriga färdigheterna varierar bland eleverna i den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, finns det ingen fastställd timfördelning eller lärokurs för den förberedande undervisningen, utan ett eget studieprogram görs upp för varje elev.

I elevens eget studieprogram antecknas:

- elevens utgångsnivå, såsom t.ex. skolgångshistoria, språkkunskaper och styrkor
- de individuella målen för elevens lärande, som granskas med jämna mellanrum
- vilka läroämnena som studeras, timantalen och undervisningens innehåll
- elevens studier i undervisningsgruppen i den förberedande undervisningen och integrering i den grundläggande utbildningen
- handledningen av eleven och eventuella stödåtgärder.

Studieprogrammet öppnas i Wilma inom tre månader från det att eleven inlett sina studier inom den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Studieprogrammet är ett dagligt verktyg som används i samband med undervisning och inläring. Huruvida målen uppnås utvärderas regelbundet och studieprogrammet ska uppdateras innan eleven övergår till den grundläggande utbildningen eller inleder studier på andra stadiet. Utvärderingen kan ske på ett möte med vårdnadshavarna och kan också innefatta en utvärdering av vilken årskurs eleven ska placeras i inom den grundläggande utbildningen. I Helsingfors sker övergången från den förberedande undervisningen till den grundläggande utbildningen så att eleven placeras på en åldersenlig nivå eller högst en årskurs under denna.

Elevens eget studieprogram kan vara en del av elevens integrationsplan i enlighet med integrationslagen.

5. Elevens välbefinnande samt stöd för lärande och skolgång

Utgångspunkten är gemensamt ansvar för och omsorg om en bra och trygg skoldag för alla. Det fostrande arbetet och att främja välbefinnande åligger alla vuxna i skolan, oberoende av arbetsuppgiften. Alla elevers behov, förutsättningar och styrkor ska beaktas i skolarbetet. Samarbete med vårdnadshavarna och andra parter bidrar till att det lyckas.

Varje elev har alla skoldagar rätt till undervisning enligt läroplanen, handledning, elevvård och stöd samt till en trygg lärmiljö. Läraren följer med och främjar elevernas lärande, arbete och välbefinnande, värdesätter och bemöter varje elev rättvist, upptäcker eventuella svårigheter i god tid samt handleder och stödjer eleverna. Läraren respekterar eleverna och främjar också deras styrkor.

I Helsingfors är utgångspunkten för förverkligandet av undervisningen och stödet för eleven den att varje elev ska ha rätt att utifrån sina egna förutsättningar och som en medlem i gemenskapen lyckas i inläringen, utvecklas som lärande individ samt växa och utvecklas som människa. Av central betydelse är att interaktionen med eleverna och vårdnadshavarna, samarbetet lärarna emellan och samarbetet med elevvårdspersonalen är konstruktiv.

Eleverna har också ett eget ansvar som medlemmar i skolgemenskapen. Det innebär att regelbundet delta i skolarbetet, att vara hygglig och bemöta sina skolkamrater och de vuxna i skolan med respekt och att följa gemensamma regler. Att respektera andra människors integritet, arbete och arbetsro och att sköta överenskomna uppgifter är nödvändigt i skolarbetet.

5.1 Differentiering av undervisningen och stöd för lärandet

I den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen skiljer sig eleverna från varandra beträffande språkkunskaper, inlärnings- och studiefärdigheter, intressen, motivation och förutsättningar för lärande. Den förberedande undervisningen ska om möjligt ordnas med beaktande av dessa skillnader mellan eleverna. Elever i olika åldrar eller med språkkunskaper på olika nivåer kan till exempel delas in i egna grupper. Elevernas olika förutsättningar för lärande kan dessutom beaktas genom differentiering av undervisningen. Den förberedande undervisningen ska utvecklas målinriktat och långsiktigt som en sammanhängande helhet, där språkkunskaper och övriga färdigheter kontinuerligt utvecklas. Eleverna får också möjligheter att lära sig av varandra och att stödja och fungera som språkliga förebilder för varandra.

En fungerande undervisningssituation förutsätter planering, som i sin tur förutsätter god elevkännedom. Det betyder att det är bra om läraren känner till bl.a. elevernas studievanor, attityder gentemot svenska språket samt deras uppfattning om hur viktigt och hur svårt det är att

lära sig svenska samt elevernas utgångsnivå inom de olika delområdena av språkkunskap. Utgående från denna bakgrundsinformation kan läraren vid behov differentiera undervisningen i olika läroämnen, bland annat med avseende på lärostoffets djup eller omfattning, metoder, arbetssätt eller material. Det är viktigt att varje elev får uppgifter av lämplig svårighetsgrad enligt sin färdighetsnivå. Det är också viktigt att ta reda på eventuella inlärningssvårigheter för att kunna tillgodose behovet av stöd.

Det finns tre nivåer av stöd för lärande och skolgång: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödet som eleven inom den förberedande undervisningen ges ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och förändras i enlighet med behovet av stöd. Stödet ges på den nivå och i den form som behövs så snart behovet av stöd uppstår, och det ges så länge det behövs.

Undervisningen och stödet ska ordnas utgående från såväl den enskilda elevens som hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig. Det är viktigt att lärandet kan löpa obehindrat och att inlärningssvårigheter förebyggs och upptäcks på ett tidigt stadium. Stöd för lärande och skolgång innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljön och lösningar som möter elevernas individuella behov. Först granskas de befintliga arbetssätten, undervisningsarrangemangen och lärmiljöerna och hur de lämpar sig för eleven. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för eleven. Undervisningen och stödet ska planeras med beaktande av att behovet av stöd kan variera från tillfälligt till kontinuerligt, från mindre till mer omfattande eller från en form av stöd till flera former av stöd.

Syftet med stöd är att förhindra att problemen växer, blir långvariga och komplicerade. Det är viktigt att ge eleven möjligheter att uppleva att hen lyckas i lärandet och som medlem i gruppen och att stödja elevens positiva uppfattning om sig själv och skolarbetet. Pedagogisk sakkunskap, samarbete mellan lärarna och yrkesövergripande samarbete inom elevvården är viktigt för att behovet av stöd ska upptäckas, när man bedömer behovet av stöd samt när stödet planeras och genomförs. Vilka yrkespersoner som ska delta i samarbetet avgörs från fall till fall.

Eleven ska i första hand ges stöd i sin egen undervisningsgrupp och skola genom olika flexibla arrangemang, om inte elevens bästa nödvändigtvis förutsätter att eleven flyttas till en annan undervisningsgrupp eller skola.

Det är speciellt viktigt att se till att stödet fortsätter när ett barn övergår från undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen till grundläggande utbildning, inom den grundläggande utbildningen och då eleven övergår från den grundläggande utbildningen till andra stadiet.

5.2 Samarbetet mellan hem och skola

Utbildningsanordnaren skapar förutsättningar för samarbetet mellan hem och skola. Utgångspunkten för samarbetet är att parterna behandlas och respekteras lika och jämställt. Målet är att få till stånd en dialog som stödjer elevens växande och lärande.

Skolorna samarbetar med hemmen för att främja elevernas välmående och förbättra inlärningsresultaten. Utgångspunkter för samarbetet är förtroende, jämlikhet och ömsesidig respekt. Genom samarbetet stöds undervisningen och fostran så att varje elev får undervisning, handledning och stöd utifrån sin utvecklingsnivå och sina behov. Vårdnadshavaren har det primära ansvaret för sitt barns fostran. Vårdnadshavaren ska också se till att läroplikten fullgörs.

Samarbetet mellan hem och skola ska ske såväl på kollektiv nivå som på individnivå. Samarbetet består av såväl enskilda möten om enskilda elever som gemensamma möten och evenemang. De gemensamma evenemangen planeras så att de främjar vårdnadshavarnas nätverkande, en öppen

växelverkan och ett aktivt deltagande i skolans verksamhet. Skolan stödjer vårdnadshavarnas nätverksbygge på klass- och skolnivå och bjuder in vårdnadshavare för att utveckla olika samarbetsformer tillsammans med skolan.

När det gäller enskilt samarbete med vårdnadshavarna är det viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver elevens lärande och utveckling i positiva ordalag. I samarbetet ska familjernas olika behov av information och stöd beaktas. Särskilt viktigt är samarbetet, då den förberedande undervisningen börjar och vid övergången till den grundläggande utbildningen, övergångarna mellan skolstadierna, vid ämnesval och vid planering av stöd för lärande och skolgång för eleven.

I samarbetet mellan hem och skola beaktas familjernas språk- och kulturbakgrund. Vårdnadshavarna informeras om den finländska skolan och det finländska utbildningssystemet, läroplanen, elevbedömningen, undervisningsmetoderna och det individuella studieprogram som används i den förberedande undervisningen. Familjerna informeras om övergången till den grundläggande utbildningen och om möjligheterna till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen.

5.3 Elevvård

En elev i förberedande undervisning har rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen. Elevvård innebär att främja och upprätthålla elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Elevvården ska i första hand bestå av förebyggande, gemensam elevvård som stödjer hela skolan. Utöver det har eleverna också lagstadgad rätt till individuell elevvård. Yrkesövergripande samarbete är centralt inom elevvården. Elevvårdsarbetet ska bygga på konfidentialitet och ett respektfullt förhållningssätt till eleven och vårdnadshavaren samt att man stödjer deras delaktighet.

Elevvården i skolan är en uppgift som hör till alla som arbetar i skolgemenskapen och alla som ansvarar för elevvårdstjänsterna. Skolans personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i skolgemenskapen. Till elevvårdstjänsterna hör psykolog- och kuratorstjänster samt skolhälsovårdstjänster. Dessa experters uppgifter berör både individen, gemenskapen och samarbetet. Sektorn för fostran och utbildning svarar för att det för varje skola utarbetas en plan för hur elevvården ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samråd med skolans personal, eleverna och deras vårdnadshavare. I samband med att elevvårdsplanen utarbetas, ska man komma överens om hur skolans personal, eleverna och vårdnadshavarna och, till de delar det behövs, samarbetsparterna ska göras förtrodda med planen.

Eleverna och deras vårdnadshavare ska informeras om den elevvård som finns att tillgå och anvisas att söka de elevvårdstjänster som de behöver. Elevvården ska genomföras i samarbete med eleven och elevens vårdnadshavare med hänsyn till elevens ålder och förutsättningar. Vid behov ska man också samarbeta med andra aktörer.

Elevens och vårdnadshavarens delaktighet i elevvården, systematiskt samarbete och information om elevvården ökar kännedom om elevvården och sänker tröskeln att anlita tjänsterna. En central arbetsmetod inom elevvården är att de sakkunniga kan konsultera varandra.

Elevvården ska bestå av både gemensam och individuell elevvård. Till den gemensamma elevvården hör att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i skolgemenskapen och elevgrupperna. I detta sammanhang kan en grupp för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen utvärderas även ur pedagogisk synvinkel. I skolorna arbetar man medvetet för att öka känslan av trygghet hos såväl elever som personal. I skolan utarbetas en plan för att skydda eleverna från våld, mobbning och trakasserier.

Ärenden som gäller en enskild elev behandlas inom den individuella elevvården. Med individuell elevvård avses skolhälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster som ges eleven. Syftet med den individuella elevvården är att följa upp och främja elevens utveckling, hälsa, välbefinnande och lärande som helhet. Det är viktigt att säkra tidigt stöd och att förebygga att problem uppstår. Vid planeringen av det stöd elevvården erbjuder eleven tar man hänsyn till elevens individuella förutsättningar, styrkor och behov. Elevens delaktighet, egna önskemål och åsikter är viktiga, och man tar hänsyn till elevens ålder, utvecklingsnivå och andra personliga förutsättningar. Interaktionen är öppen, respektfull och konfidentiell. I elevvårdsarbetet följs bestämmelserna om utlämnande av information och sekretess.

Också när det gäller stöd för en enskild elev ska behandlingen av ett ärende i en expertgrupp och gruppens sammansättning grunda sig på elevens eller vid behov vårdnadshavarens samtycke. Med specifikt skriftligt samtycke av eleven eller vårdnadshavaren får behövliga samarbetsparter inom elevvården eller närstående till eleven delta i behandlingen av ärendet. Medlemmarna i gruppen har dessutom rätt att vid behov be om råd i det ärende som gäller eleven av sakkunniga.

Behandlingen av en enskild elevs ärende i en expertgrupp ska dokumenteras i en elevvårdsjournal. Den ansvarige i gruppen ska i elevvårdsjournalen anteckna de uppgifter som är nödvändiga för att ordna och genomföra den individuella elevvården. Anteckningarna kan också göras av andra medlemmar i expertgruppen. Journalen ska föras i fortlöpande och kronologisk form. I journalen antecknas följande:

- elevens namn, personbeteckning, hemkommun och kontaktinformation samt, för minderåriga elever, vårdnadshavarens eller en annan laglig företrädarens namn och kontaktinformation,
- datum för dokumenteringen samt vem som gjort den och hen yrkes- eller tjänsteställning,
- vem som deltagit i mötet och deras ställning,
- vad ärendet gäller och vem som inlett ärendet,
- vilka åtgärder som vidtagits medan elevens situation har utretts, såsom utlåtanden, undersökningar och utredningar,
- vilka åtgärder som vidtagits, såsom samarbete med olika parter samt tidigare och nuvarande stödåtgärder,
- uppgifter om behandlingen av ärendet vid gruppens möte, mötesbesluten och planen för genomförande av besluten, samt
- vem som ansvarar för genomförandet och uppföljningen.

Om uppgifter i en elevvårdsjournal lämnas ut till en utomstående, ska det i handlingen dessutom antecknas vilka uppgifter som lämnats ut, till vem och på vilka grunder.

Elevvårdsjournaler och övriga dokument som man inom elevvården upprättat eller erhållit angående enskilda elever ska införas i ett elevvårdsregister. Sektor för fostran och utbildning ansvarar för behandlingen av personuppgifter och upprätthåller ifrågavarande register. Uppgifter som införts i elevvårdsregistret och som gäller en enskild elev eller någon annan enskild person är sekretessbelagda.

5.4 Elevhandledning

Elevhandledningen utgör ett kontinuum som börjar då eleven inleder sina studier inom den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen och som stödjer elevens uppväxt och utveckling, och som fortsätter under den grundläggande utbildningen och de studier som följer därefter. Med stöd och handledning av alla lärare och övrig skolpersonal gör eleven utgående från sina egna resurser, värderingar och utgångsläge val och lösningar för vardagen, baserade på sina egna intressen och lärande. Med hjälp av elevhandledningen främjas elevens välmående, framgång i skolarbetet samt resultat och effektivitet i studier, i tätt samarbete med vårdnadshavarna. Eleven lär sig att stärka sin studiefärdighet och förmåga till växelverkan utifrån

ålders- och utvecklingsnivå. Eleven blir medveten om möjligheterna att aktivt påverka planering och beslut som berör det egna livet, den egna gemenskapen och det omgivande samhället.

Eleven behöver handledning under hela den tid som den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen pågår och särskilt i det skedet då eleven övergår från den grundläggande utbildningen till studier på andra stadiet och vid skolgångens olika övergångar och valsituationer. För att uppfylla de mål handledningen satt upp är det centralt att ta i beaktande elevens individuella utveckling.

Då man planerar övergången till den grundläggande utbildningen eller till studier på andra stadiet, ska man sörja för att information om elevens kunskaper och framsteg inom den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen överförs till nästa skola eller läroinrättning. Läraren för den förberedande undervisningen sörjer för att ett s.k. överföringsmöte ordnas med eleven, vårdnadshavaren och den mottagande läraren. Den mottagande skolan utarbetar en studieplan för allmänt stöd för minst ett år för den elev som övergår till den grundläggande utbildningen. I samband med den elevhandledning som ges under den förberedande undervisningen ska man också fästa uppmärksamhet vid det att eleven har en uppfattning om sina egna möjligheter till fortsatta studier och inträde i arbetslivet.

Då det rör sig om en elev som har flyttat till Finland i slutskedet av läropliktsåldern, ska handledningen intensifieras. Dessutom ska man se till att både eleven och vårdnadshavaren får information om möjligheterna till fortsatt utbildning efter den förberedande undervisningen.

Ifråga om den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen är elevhandledningen en integrerad del av den övriga undervisningen. För handledningen ansvarar läraren för den förberedande undervisningen tillsammans med studiehandledaren och skolans övriga personal. Samarbetet med vårdnadshavarna är också viktigt. Principerna för handledningen och arbetsfördelningen mellan olika aktörer fastslås i skolans handledningsplan. I skolans handledningsplan beskrivs strukturerna för handledningen, tillvägagångssätten, arbets- och ansvarsfördelningen samt de mångprofessionella nätverk som behövs för att målen för handledningen ska uppnås. I planen beskrivs också handledningssamarbetet mellan hem och skola.

5.5 Plan för användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och förfaringssätt

Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom lärarens handledning och respons, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för arbetsro. För att trygga arbetsron och ta itu med olämpligt uppförande har utbildningsanordnaren också rätt att använda fostrande samtal och olika disciplinära åtgärder.

Fostrande samtal används som första åtgärd för att ta itu med en elevs olämpliga uppförande. Syftet med samtalet är att tillsammans med eleven specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden, höra eleven, utreda orsakerna till och konsekvenserna av uppförandet i mera omfattande utsträckning samt fundera över hur situationen kan förbättras. Avsikten med åtgärden är att komma fram till hur elevens uppförande i skolan och elevens välbefinnande kan förbättras.

I Helsingfors har man utarbetat en särskild plan i vilken det beskrivs hur fostrande diskussioner ska föras och hur disciplinära åtgärder ska användas samt vilka de anknytande förfaringssätten är. Planen är gemensam för alla skolor, vilket säkerställer att förfaringssätten är lagliga och enhetliga samt att elever behandlas lika i staden. Planeringen stödjer förverkligandet av skolans ordningsregler.

Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen. Också elevens ålder och utvecklingsstadium ska beaktas. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

6. Elevbedömning

Skolorna inom den grundläggande utbildningen i Helsingfors har en enhetlig kultur för utvärdering. Centralt för den är att bedömningen är etisk och rättvis. Den information som fås i samband med bedömningen används som grund för planering och utveckling av undervisningen och annan verksamhet i skolan. Uppmuntrande och sporrande respons får eleven att överträffa sina egna förväntningar på sitt kunnande. Eleven kan glädjas över sitt kunnande och sina framsteg. Responsen påverkar i hög grad hurdan uppfattning eleverna bildar sig om sig själva som lärande individer och människor, och stärker det förtroende eleven har för sina färdigheter. Eleverna handleds i att utvärdera det egna arbetet och arbete som gjorts tillsammans med andra och att ge konstruktiv respons till varandra och lärarna. Detta ger eleverna förutsättningar att under den grundläggande utbildningen utveckla sina färdigheter i själv-bedömning och kamratbedömning.

Elevens lärande och arbete bedöms mångsidigt. Eleverna förstår bedömningens grunder och olika former av bedömning. Med hjälp av bedömningen ges den elev som har fått undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen också en bild av kraven i den grundläggande utbildningen. Den respons eleverna får i form av bedömningen stödjer deras helhetsmässiga utveckling och lärande, samt utvecklingen av mångsidig kompetens.

Det är lärarens uppgift att hjälpa eleven att förstå vad hen bör lära sig, vad hen redan har lärt sig och hur hen kan främja sin egen inläring samt förbättra sina inlärningsresultat. Handledande respons som synliggör läroprocessen hjälper eleven att förstå olika inlärningsprocesser och utvecklar förmågan att tänka självständigt samt att strukturera det eleven ska lära sig till kunskaps- och färdighetshelheter.

Gemensamma samtal mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren ökar det ömsesidiga förtroendet och stärker elevens och vårdnadshavarnas delaktighet. Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om bedömningsgrunderna och hur de tillämpats vid bedömningen av elevens lärande.

I den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen används inte en numerisk bedömning.

7. Intyg

Som avslutning på den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen får eleven ett intyg över deltagande i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. I intyget antecknas undervisningens omfattning, vilka läroämnen som studerats, deras omfattning och undervisningens innehåll. I intyget ges en beskrivning av elevens framsteg under den förberedande undervisningen.

Då intyget utfärdas, ska man använda den intygsmall som utarbetats för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen och som är gemensam för Helsingfors stads svenska grundskolor.

8. Avläggande av studier som hör till den grundläggande utbildningens lärokurs under den förberedande undervisningen

Studieprogrammet för en elev i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen kan innehålla studier i olika läroämnen enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen. Eleven kan få ett betyg över att ha slutfört ovan nämnda studier med godkänt vitsord genom att delta i en särskild examen enligt lagen om grundläggande utbildning⁶. Om en elev efter den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen flyttar över till den grundläggande utbildningen, kan studier från den förberedande undervisningen räknas till godo om eleven har sådana kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs⁷.

Den som deltar i en särskild examen ska visa att hens kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena motsvarar de kunskaper och färdigheter som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs⁸. Elevens kunskaper bedöms i förhållande till de mål för de olika läroämnena som definieras i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciseras i den lokala läroplanen för Helsingfors stads grundskolor. Som hjälp vid fastställandet av elevens kunskapsnivå används profilen för goda kunskaper och kriterierna vid slutbedömningen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. I den särskilda examen kan avläggas läroämnets hela lärokurs eller delar av den, till exempel lärokursen för en bestämd årskurs.

Till den som har avlagt en särskild examen med godkänt resultat ges ett betyg över att den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts helt eller delvis⁹. Prestationerna i flera läroämnen kan antecknas på samma betyg. Om en elev endast delvis har fullgjort en lärokurs i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen. I betygen antecknas samma allmänna uppgifter som i ett avgångsbetyg. För de fullgjorda läroämnena antecknas läroämnets namn, lärokurs och vitsord. De gemensamma läroämnenas omfattning i årsveckotimmar antecknas inte. Den läropliktige ska fullgöra alla gemensamma läroämnen som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

6 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 38 §

7 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 18 §

8 Förordning om grundläggande utbildning (852/1998) 23 §

9 Förordning om grundläggande utbildning (852/1998) 23 §